

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТОВ «ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ КОЛЕДЖ «ПОЛІССЯ»»**

Циклова комісія правових дисциплін

ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

Освітньої програми:

Право

Галузі знань:

08 Право

Спеціальності:

081 Право

БЕРЕЗНЕ – 2025

Викладач

Викладач

Голова циклової комісії

Голова циклової комісії

Віталій БЛІНОВ

(підпис)



ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вивчення дисципліни розкриває проблему еволюції і сучасного стану наукового тлумачення поняття «культура»; висвітлено історію розвитку окремих сфер культури на українських землях у протязі основних історичних періодів – від найдавніших часів до сьогодення.

1. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Обов'язкова навчальна дисципліна «Історія та культура України» є складовою циклу професійної підготовки фахових молодших бакалаврів. Програма вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України», складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахових молодших бакалаврів спеціальності 081 Право.

2. МЕТА, ЗАВДАННЯ, ПРЕДМЕТ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни : опанування студентами суті культурних процесів, що відбувалися в Україні від найдавніших часів до сьогодення. Вивчення основних періодів розвитку української історії та культури, проблеми етногенезу та культурогенезу українського народу.

Завдання навчальної дисципліни:

- визначити і усвідомити основні віхи державотворчого процесу українського народу;
- охарактеризувати здобутки української матеріальної та духовної культури від її витоків до сьогодення;
- розглянути особливості вітчизняної історії, визначити її місце і роль у сучасному світовому культурному просторі;
- формувати та розвивати високу внутрішньої культуру студентів на основі вивчення досягнень і закономірностей розвитку української національної культури;
- реалізувати в навчально-виховному процесі завдання виховання національної свідомості, громадянських якостей української молоді, становлення професійного мислення.

Предмет вивчення навчальної дисципліни - український історичний процес та українська культура як цілісність в її історичній динаміці від найдавніших часів до сьогодення, в контексті розвитку світової культури і цивілізації.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

В результаті вивчення навчальної дисципліни **здобувач освіти повинен володіти такими предметними компетентностями:**

Інтегральна компетентність. Здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання в галузі фізичної культури і спорту або у процесі навчання, що вимагає

застосування положень і методів характеризуватися певною невизначеністю умов;
нести відповідальність за результати своєї діяльності;
здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

Загальні компетентності.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місце у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності.

СК2. Знання і розуміння становлення та розвиток правових та державних інститутів на різних історичних етапах.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- основи теорії історичного розвитку та методології історії;
- закономірності розвитку історичних процесів та конкретний фактичний матеріал з історії рідного краю, України;
- явища й процеси української та зарубіжної культури;
- методи наукових досліджень;
- сучасні засоби комунікацій та інформації.

Вміти:

- використовувати набуті знання для вирішення завдань своєї професійної діяльності;
- володіти навиками бібліографічного аналізу, способами і прийомами роботи з різними базами даних, бібліотечними та музейними фондами;
- комплектувати, обробляти та класифікувати архівні документи, археологічні та етнографічні матеріали;
- користуватися ПК для виявлення й обробки джерельних даних;
- володіти необхідним лексичним мінімумом сучасних і давніх іноземних мов в межах потреби своєї професійної діяльності;
- вести краєзнавчу роботу, виявляти, пропонувати та сприяти збереженню історико-культурних пам'яток;
- використовувати набуті психолого-педагогічні і методичні прийоми для підвищення свого фахового рівня.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
навчальних досягнень здобувачів освіти з дисципліни
«Історія та культура України»

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами діагностики (оцінювання та демонстрування результатів навчання) є: регулярна перевірка завдань, виконаних як на заняттях, так і позааудиторний час, тематичне тестування, контрольна робота, іспит.

6. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 3 Загальна кількість годин – 90	Галузь знань: 08 Право Спеціальність 081 Право Освітня програма: Право Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Нормативна
		Рік підготовки: 1-й рік
		Семестр – 1
		Лекційні – 20
		Практичні - 30
		Самостійна робота – 40
		Вид контролю: іспит

7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА І. ЗАРОДЖЕННЯ ПОНЯТТЯ КУЛЬТУРИ. Концептуальні підходи щодо визначення категорії «культура»: її сутності, функцій та структури. Поняття світової та національної культури. Періодизація, джерельна база, методологічні принципи вивчення історії української культури. Соціально – історичні умови становлення і розвитку культури Київської Русі та Галицько-Волинського князівства. Мова, писемність, освіта, науково-технічні знання. Література і фольклор. Містобудування та архітектура. Живопис та декоративно-прикладне мистецтво.

ТЕМА ІІ. УМОВИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ. Соціально-історичні умови становлення і розвитку культури 2. полов. XVII-XVIII ст. Освіта та наука. Література, усна народна творчість, музика і театр. Архітектура і живопис. Освіта та наука. Література, усна народна творчість, музика і театр. Архітектура і живопис. Трипільська культура та її особливості. Мистецтво та релігійні вірування кіммерійців, скіфів та сарматів. Християнізація Русі та її значення для розвитку української культури. Освіта, наука, архітектура та образотворче мистецтво Галицько-Волинської держави (XII – середина XIV ст.).

Національно-культурні процеси й духовне життя в Україні у XIV – XV ст. Культура України в XVI – першій половині XVII ст.

ТЕМА III. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ. Проблеми типологізації еміграції. Особливості процесу еміграції з України. Культурна праця української діаспори в Європі Внесок українців Америки та Австралії у світову та українську культуру. Культурне життя українців у Росії. Діяльність Острозької слов'яно-греко-латинської академії та її внесок у розвиток національної культури. Анотація одного із козацьких літописів. Розвиток української культури у першій половині XIX ст. Українська культура в другій половині XIX ст. Розвиток української культури в перше десятиліття XX ст. Основні тенденції у розвитку культури. Культурні процеси в Україні в роки Першої світової війни. Розвиток освіти та науки. Новітні тенденції, національна самобутність у театральному, образотворчому мистецтві та літературі у часи Центральної Ради, Гетьманату, Директорії УНР.

ТЕМА IV. НАЦІОНАЛЬНЕ ВІДРОДЖЕННЯ. Причини, передумови та періодизація українського національного відродження. «Історія Русів». «Енеїда» І. Котляревського. «Руська трійця» та Кирило-Мефодіївське товариство. Зростання національної самосвідомості. Соціально – історичні умови становлення і розвитку української культури. Особливості національно-культурного будівництва в 1920-ті рр. Національно-культурна політика Гетьманату. Створення вищої школи. Українська Академія Наук. Видавнича справа. Преса. Театр. Церква. Стан культури в Україні у 1930-ті рр. Процес радянзації і розвиток культури західноукраїнських земель. Початок війни. Мобілізація духовних сил народу.

ТЕМА V. РОЗВИТОК ТА ПРОБЛЕМИ КУЛЬТУРИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ. Українська культура за доби хрущовської «відлиги». Бунт проти імперії. Дисидентський рух та його роль в здобутті незалежності. Зростання національної самосвідомості під час «Перебудови» в Україні. Культурне життя України в другій половині 1940-х – на початку 1950-х рр. Економічний розвиток України – основні тенденції. Культурне життя в Україні в умовах соціально-економічних трансформацій 90-х років XX ст. Культура незалежної України. Проблеми культурного розвитку українського суспільства в умовах поглиблення глобалізації на початку XXI ст.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При викладанні дисципліни застосовуються словесні, наочні та практичні методи навчання; словесні та наочні – під час лекційних занять та консультацій, практичні – під час практичних та самостійних робіт. Зокрема, застосовуються інтерактивні методи подання навчального матеріалу: створення проблемних ситуацій; робота у великих і малих групах (умовно «фахових»); рольові вправи, наближені до виробничих ситуацій; виконання евристичних вправ; метод «моделювання ситуації (переважно виробничої)» тощо. Застосовуються комп'ютерні, інтернет-технології та спонування здобувачів освіти до їх

використання, що оптимізує, інтенсифікує освітній процес, адже є не тільки джерелом навчальної текстової та відеоінформації, а й дає можливість конструювання, відтворення певних виробничих ситуацій, у яких реалізуються здобуті теоретичні знання, набуті практичні навички за фахом.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Баран В., Войтович Л., Зайцев О., Зайцев Ю. та ін. Історія України: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. 3-є вид., перероб. і доп. Львів: Світ, 2002. 520 с.
2. Білас І. Репресивно-каральна система в Україні 1917–1953. Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз. У 2-х кн. К.: Либідь, 1994.
3. Бойко О. Д. Історія України: навчальний посібник Київ: Академвидав, 2010. 688 с.
4. В'ятрович В. Україна. Історія з грифом «Секретно». Харків: КСД, 2023. 512 с.
5. Верстюк В. Українська Центральна Рада. Київ, «Заповіт». 1997. 342 с.
6. Війна і міф. Невідома Друга світова / за заг. ред. О. Зінченка, В. В'ятровича, М. Майорова. Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 272 с
7. Голодомор 1932–1933 років в Україні як злочин геноциду згідно з міжнародним правом: зб. наук. пр. / М. Антонович та ін.; наук. ред.: В. Василенко, М. Антонович. Вид. 3-тє, допов. К., 2014. 363 с.
8. Грицак Я. Й. Нариси з історії України: формування української модерної нації. Київ: Генеза, 2000. 249 с.
9. Грушевський М. Ілюстрована історія України з додатками та доповненнями / Укладачі Й. Й. Брояк, В. Ф. Верстюк. Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2007. 736 с.
10. Жив'юк А. За московським часом: контрверсії радянзації Рівненщини (кінець 1930-х – кінець 1950-х років). Рівне, 2011. 186 с.
11. Ільющин І. І. Протистояння УПА і АК (Армії Крайової) в роки Другої світової війни на тлі діяльності польського підпілля в Західній Україні. Київ, 2001. 287 с.
12. Історія держави і права України. У двох томах. Том 1. / За ред. В.Я. Тація, А.Й. Рогожина, В.Д. Гончаренка. Київ: Концерн ВД «Ін Юре», 2003. 656 с.
13. Історія України та її державності. Курс лекцій: Навч. Посібник / Л. Є. Дещинський, С. В. Терський, І. Я. Хома та ін. Львів: Видавництво «Львівська політехніка», 2009. 476 с.
14. Історія української культури. 3-тє вид. К.: Либідь, 2000. 656 с.
15. Кісь О. Українки в ГУЛАГу: вижити, значить перемогти. Львів, 2017. 288 с.
16. Майдан від першої особи. 45 історій Революції гідності / упоряд. Т. Ковтунович, Т. Привалко. Київ: Укр. ін-т нац. пам'яті, 2015. 320 с.
17. Мокрик Р. Бунт проти імперії: українські шістдесятники. Київ: Видавництво: «А-ба-ба-га-ла-ма-га», 2023. 416 с.
18. Папакін Г. Павло Скоропадський: патріот, державотворець, людина: історико-архівні нариси. К., 2003. 282 с.
19. Патриляк І. «Встань і борись! Слухай і вір...»: українське націоналістичне підпілля та повстанський рух 1939–1960 рр. Львів: Часопис, 2012. 592 с.
20. Плохій С. Брама Європи / пер. з англ. Р. Ключка. Харків: «КСД», 2016. 496 с.
21. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2 т. 3-тє вид. Київ: Либідь, 1995. 608 с.
22. Світлична В. В. Історія України: Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. 4-е вид. Київ: Каравела, 2007. 400 с.

23. Старжець В. І. Опір західноукраїнської шкільної молоді радянському тоталітарному режимові у 1944–1953 рр. *Радянські репресії у західних областях України (1939 – 1953)*/ відп. ред. В. Ільницький. Riga, Latvia: “Baltija Publishing”, 2022. 374 с. (С. 184–201).

24. Україна в Другій світовій війні: погляд з ХХІ століття. Історичні нариси / Ред. кол.: В. А. Смолій (голова колегії), НАН України. Інститут історії України. К., 2015. Кн. 3. 943 с.

25. Україна крізь віки. Від давнини до сучасності. Т. 1-15. URL <http://surl.li/ksvzw>

26. Усна історія російсько-української війни (2014–2018 роки) / за ред. В. В. Мороко. Вип. 4. Київ: К.І.С., 2018. 384 с.

27. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. Четверте видання, К.: Критика, 2009. 584 с.

28. Ярош Б. Тоталітарний режим на західноукраїнських землях 30–50-ті роки ХХ ст. (історико-політологічний аспект). Луцьк: «Надстир'я», 1995. 175 с.

Інформаційні ресурси

1. Інститут історії України НАН України. Режим доступу: <http://www.history.org.ua/>

2. Український інститут національної пам'яті. Режим доступу: <http://www.memory.gov.ua>

3. Центр досліджень визвольного руху. Режим доступу: <https://cdvr.org.ua/>

4. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>

5. Електронна бібліотека Чтиво. Розділ – Історична література. Режим доступу: <http://chtyvo.org.ua/genre/istorychna/books/>

6. Дослідницький проект – Ukraïner. Режим доступу: <https://ukraïner.net/>

7. Громадський просвітницький проект «ЛІКБЕЗ. Історичний фронт». Режим доступу: <https://likbez.org.ua/ua/>

8. Книги та підручники з історії України та всесвітньої історії. Режим доступу: <http://history.vn.ua/>

9. Бібліотека текстів з історії української культури, першоджерела з історії української літератури та мови, історії України. Режим доступу: <http://izbornyk.org.ua/>

10. Бібліотека «Культура України». Режим доступу: <http://elib.nplu.org/>

11. Історична Волинь. Режим доступу: <http://istvolyn.info/>

12. Замки та храми України. Режим доступу: <http://www.castles.com.ua>

13. Український державний центр національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді. Режим доступу: <https://patriotua.org/>

14. Історична правда. Режим доступу: <https://www.istpravda.com.ua/>